

ชื่อภาคนิพนธ์ : การประเมินผลโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้
จังหวัดเชียงราย ปี 2544
ชื่อผู้เขียน : นางวรรณพร คำหมู่
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา : 2546

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาถึงประสิทธิผลของโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ จังหวัดเชียงราย ปี 2544 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของโครงการ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารวบรวมจากเอกสาร และจากการสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติที่รับผิดชอบโครงการ ของทุกหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทุกอำเภอในจังหวัดเชียงรายที่เข้าร่วมโครงการในปี 2544 ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานประมงจังหวัด และพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รวมทั้งสิ้น 157 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีความเห็นว่ายโยบายและโครงการมีความชัดเจนในเกณฑ์ค่อนข้างมาก และเข้าใจกระบวนการในการทำงานของโครงการดี โดยได้รับการสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหารในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.41 ส่วนกระบวนการในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การอำนวยความสะดวก และการควบคุม ติดตามระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับปัจจัยนำเข้าโดยมีค่าเฉลี่ย 2.77 ส่งผลให้ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.62

ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การอำนวยความสะดวก และการควบคุม ติดตามระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับปัจจัยนำเข้า โดยมีค่าเฉลี่ย 2.77 ส่งผลให้ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.62

จากผลการศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ พบว่าผลการดำเนินงานมีความเป็นไปได้ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการในระดับปานกลาง ซึ่งค่อนข้างไปทางค่อนข้าง

ข้างมาก แสดงว่าโครงการมีประสิทธิภาพสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้ในระดับหนึ่ง โดยเกษตรกรสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต พื้นฟูอาชีพเพื่อสร้างรายได้ และสามารถชำระหนี้ได้เมื่อสิ้นสุดโครงการ ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานตามโครงการประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือมีประสิทธิภาพ คือความชัดเจนของนโยบาย โครงการ การสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหาร รวมทั้งกระบวนการในการทำงาน โดยเฉพาะการจัดองค์กร และการอำนวยความสะดวก

ปัญหาที่พบ ได้แก่ ด้านการวางแผนการดำเนินโครงการซึ่งจะมาจากส่วนกลาง ด้านปัจจัยการผลิตและคุณภาพของปัจจัย จะได้ไม่ตรงตามความต้องการเนื่องจากส่วนกลางเป็นผู้จัดทำให้ ด้านงบประมาณไม่เพียงพอ บุคลากรมีน้อย วัสดุอุปกรณ์ยังไม่พร้อมเพียงพอ การมอบหมายงานยังไม่ค่อยชัดเจน การประสานงานยังมีน้อย และการติดตามรายงานผลซ้ำซ้อน แต่ไม่ทั่วถึง

จากปัญหาดังกล่าวนำไปสู่ผลการพิจารณาข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขโครงการ เพื่อให้โครงการประสบผลสำเร็จ ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ศึกษาเห็นว่า ภาครัฐควรมีการส่งเสริมด้านปัจจัยขั้นพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบูรณาการ ร่วมมือ ร่วมใจในการเอาใจใส่ให้คำปรึกษาแนะนำเกษตรกร รวมทั้งให้เกษตรกรมีส่วนร่วม และมีโอกาสตัดสินใจในการจัดทำแผนฟื้นฟูการผลิตด้วยตนเอง และสุดท้าย ควรมีการวางรูปแบบการติดตามประเมินผลให้ชัดเจน เป็นระบบ เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

The study was made for three major objectives : 1) to find out the effectiveness of the revival of agricultural Occupations after debt moratorium in Chiang Rai Province in 2001; 2) to reveal the factors affecting the effectiveness of the project; and 3) to point out the obstacles and to make recommendations on solutions.

The conceptual framework of the study included policy, project, project administration, effectiveness and the project on revival of agricultural occupations after debt moratorium.

The secondary data were derived from related documents and the primary data were collected by interviewing the officials responsible for the project in all the organizations under the Ministry of Agriculture and agricultural cooperatives in all districts in Chiang Rai that joined the project in 2001. These officials were those at the provincial offices of agriculture, the provincial livestock offices, the provincial fishery offices, and the employees of the Bank of Agriculture and Agricultural Cooperatives. The sample were 157 in total. Both content and quantitative analyses were made by using the descriptive statistics, i.e. percentage and mean.

The findings were summarized below.

The implementing officials stated that the input factors, the policy and the project were rather clearly described. They understood the work process well. They received support in administrative resources at a moderate level ($\bar{X} = 2.41$). They had a "moderate" opinion about the work process, which consisted of planning, organizational structure, supervision, control and follow-up ($\bar{X} = 2.77$). Therefore, the effectiveness of the project implementation was found to be moderate ($\bar{X} = 2.62$).

It was also found that the project was feasible and was in line with its objectives at a moderate level. This showed that the project was effective as its objectives were achieved to a certain level. The farmers could improve the productivity, revive their occupation to cruet income and settle their debts by the end of the project. The factors contributing to the success of the project were clearness of the policy and project, administrative resource support and work process, especially organizational structure and supervision.

The problems found was that the project was planned from the central administration, so it did not meet the farmer needs. For example the inputs and their quality were not satisfactory. There were not enough budget, personnel, and tools and equipment. The assignments were not clear. There was poor coordination. The follow-ups and reports were overlapped but did not cover the whole.

These problems led to some suggestions to solve them so that the project would be successful. The researcher recommended that the government should support farmers with infrastructure, such as water sources for agriculture, training to transfer modern technology to farmers continuously and seriously in order to create sustainable development. Related agencies should focus on giving advice to farmers and having them participate in decision making on setting the production revival plan by themselves. Finally, the follow-ups and evaluation should be systematically made in order to use the results to improve the project implementation.